

Wonczas uźrzaw Jesus gromady wstąpił
na gorę a gdy siadł, przystąpili k niemu
3 uczennicy jego, a otworzyw usta swa uczył je
rzekąc: Błogosławieni ubodzy duchem,
bo jich jest krolewstwo niebieskie.
6 Błogosławieni ciszy, bo oni posiędą
ziemię. Błogosławieni, jż są w żeli,
bo oni będą ucieszeni. Błogosławieni,
9 jż są łączni a spragli sprawiedliwości,
(bo oni będą nasyчени. Błogosławieni miłosierdni),

10: *(bo oni będą nasyчени. Błogosławieni miłosierdni)*: brakujący fragment ewangelii uzupełniamy za rkpssem, w którym dalej te błogosławieństwa (Mat 5, 3-12) są kolejno wyliczane (zob. k. 222v w. 33 i k. 223r w. 31).

bo oni miłosierdzie pościgną. Błogosławieni
czystego serca, bo oni Boga uźrzą.

- 3 Błog[osławieni pokojni, bo oni synowie
boży będą zwani. Błogosławieni, już
prześladność cię przez sprawiedliwość,
6 bo ich jest królestwo niebieskie.
Błogosławieni jesteście, gdy będą wam
łajać ludzie a będą was prześladować,
9 a będą mówić wszystko złe przeciwko
wam łżąc przez mię. Radujcie się
a wiesielcie się, boć odpłata wasza
12 opwita jest na niebies<ie>ch. Mat. V.

In die omnium sanctorum.

Nasz pan Jesus Krystus wiedząc, eże ludzie jinako
 3 błogość albo błogosławność mienia, niże jest,
 a jinako k nie chcą przyć, niże słusza, raczył
 na początku swojego kazania ją uznamić, kie by
 6 była, a potem rozkazować, kako by k nie miano
 prz(y)ć. O temci ta to jest ewanjelija święta,
 jaż przeto na dzień Wszech Świętych położona,
 9 eże każdy s nich tako bydlil, jako tuta wyłożył
 pan Jesus Krystus i nauczył, przeto k temu
 przyszedł, aby my takie, chcemli tamo
 12 teże przyć, tej to nauki się dierzeli i tego
 rozkazania. Na lepsze tekstu zrozumienie
 ma być to wiedziano, eże byli mistrzewie, jako
 15 i dzisia są jich uczniewie, aczle dyjabeł
 mistrze pobrał, jż błogość albo błogosławieństwo
 na dziwnych rzeczach kładli, a to słowie
 18 błogość, dobre, mimo je jinego już nie chce
 ani może, jako mówią: Błogo tobie *tuta*, mając
 albo wiedząc. Jeni mówili, eże temu błogo,
 21 jen ma dosyć jimienia a przyścia, a toć jest
 jich dusza, jako mówią o tem, że zawżde myśl
 i mowa, i robota, a tych jest bog pieniądz, podług
 24 świętego Pawła apostoła. Drudzy mówili, eże
 błogość wirzchnia jest jeść a pić dobrze, a
 wiesiołu być, a s niewiastami się obchodzić
 27 albo niewieście z otroki, a tych dzisia pełen
 świat, jich jest brzuch bog, jako mowi święty Paweł
 apostoł. Tacy byli Sodomitowie, tacy Jerolimitanowie,
 30 na jeż Krystus płakał w figurze naszych
 dniów, jako mowi mistrz Oryjenes.
 A trzeci kładli błogość we czci tego świata
 33 a w mądrości, bo nics nie jest czestniejszego
 nad mądrość na tem świecie. Tacy byli mędracy
 pogańszczy Pana Boga nie znający, eże jimienie
 36 i oczyzny swe ze wszemi rozkoszami opuściwszy,
 stali po mądrości, swe błogosławieństwo

19: *tuta*: ŚPP: *to to*. — **21:** *przyścia*: ŚPP: *przyszcia*. — **22:** *o tem, że*: ŚPP: *o temże*. — **31:** *dniow*: ŚPP: *snow*. — *Oryjenes*: ŚPP: *Origenes*. — **35:** *pogańszczy*: ŚPP: *pogańscy*.

na tem kładąc. Ale eże to wszystko było błogo obłudne
 a zle i zdradne, bo wiodło i wiedzie ku wiekujej nędzy,
 3 jako znać na onym bogaćcu, jen po tem błodze,
 jeż miał dzień pole dnia godując, potym krople
 wody żądał u żebraka a nie mógł mieć. Przeto
 6 kie by było prawe błogo a kako k niemu przyć, raczył
 Krystus tuta wysłowić rzekąc: Błogosławieni
 ubodzy duchem. A przedtym stoi, eże uźrzaw Jesus
 9 gromady, any czu k niemu jidą, jeni prze zdrowie,
 drudzy prze nauczenie, trzeci prze miłowanie jego,
 czwarci prze pożytek a pięci prze dziwy a podsluchanie
 12 jego albo pofacenie w słowie, wlażł
 na gore, słowie Tabor, a otworzyw swa usta uczył
 je rzekąc. Znamienicie mowi ewanjelista, eże Krystus
 15 niże mowił, usta swa otworzył, bojim jich nigdy
 darmo nie otwarz(ał), nam na naukę, bychom podług
 świętego Jakuba częście słuchali, niże mowili. Błogosławieni
 18 ubodzy duchem: ubokiego ducha albo
 dusze jest ten, jen ni-na-czem swej wolej nie chce
 mieć ani ma, jen się nizacz nie waży ani
 21 liczy, jen się sam sobie ni wszem nie podoba
 ani chwali, ale się nizacz na wszem ma [się]
 przed Bogiem jako żebrak przed krolem, upotulając
 24 się sercem i mową, i uczynkiem, a toć
 mają sami pokorni a potulni, o jich
 Dawid mowi w Żaltarzu: Pokorne duchem zbawi. Przeto
 27 rzekł Krystus: Bo jich jest krolewstwo niebieskie.
 Nie rzekł: będzie, ale jest, toczu tako pewno,
 eże być jinako nie może. Ubodzy duchem są
 30 nawięcej ci, již jimienia a tego świata czci
 nizacz nie ważą, aczle je mają, bo jako jimienia
 wielość a czci tego świata nabycie czyni
 33 ludzi nadęte a pyszne, tako potępienie a ubostwo,
 le skromne, czyni ubogie duchem. A toć on sam
 obiecał rzekąc: Wiernie mowię wam, eże każdy,
 36 jen opuści dom, brata, oćca, matkę, siostry albo
 rolę prze me jimię, stokroć tele weźmie a
 wiekujy żywot posiędzie. A gdyż pycha dyjabła

3: znać: ŚPP: *snać*. — **bogaćcu:** ŚPP: *bogaczu*. — **8:** *stoi:* ŚPP: *stoi*. — *uźrzaw:*
 ŚPP: *uźrz w*. — **14:** *ewanjelista:* ŚPP: *ewanjelija*. — **16:** *otwarzał:* ŚPP: *otwarza*.
 — **22:** *się²:* zb. powtórzone. — **23:** *upotulając:* ŚPP: *w to pwając*. — **38:** *dyjabła:*
 ŚPP: *diabła*.

wyrzuciła s nieba a Jadama s Jewą s raju wygnała,
 bojmyż się, bychom pychą krolewstwa niebieskiego
 3 nie stracili a piekielnego dobyli. A przeto chcieli kto to
 mieć błogosławieństwo, napirwsze tegda myśl o pokorze,
 by ją miał i miłował. A tać na czworą się
 6 ukazuje: nie dbać na ten świat a nikim nie gardzić
 ni zrzągać, a siebie samego nizacz
 nie mieć ani ważyć, a eże cię nie dbają ani
 9 ważą, tego nie dbać. Tego nikt nie ma, jeno ten,
 jen pe||wnie w Pana Boga wierzy a ma czystą wiarę.
 Bo mowi święty Augustyn: Jenkole ma wierną wiarę
 12 w Panie Bodze, nie szuka w tych nędzach być
 bogat, a to ma być dano darem Ducha Świętego,
 jemu dzieją dar mądrości, jen jest w tem, komu
 15 Pan Bog tako, jako jest, smakuje i wszytki jine
 rzeczy duszne. Ale eże każdy taki nie chce ani może
 tu mieć uciechy *swej*, żądając niebieskie
 18 podług bogactwa a *chwały* niebieskie, przeto natychmiast
 stoi o żeli: Błogosławieni, jiz żałość
 mają albo łkają, bo oni będą ucieszeni.
 21 Dziwna nauka Pana naszego: ludzie bogate
 a pany czestne błogosławią zaw[a]żde, a on ubogie
 duchem błogosławi, jiz czci ni jimienia
 24 tego nie dbają. Ludzie dni wesołe i ludzi wielbią
 a błogosławią, a on żalostne a płaczące, a
 owy zasię przeklina rzekąc: Biada wam bogatym,
 27 jiz tu macie swą uciechę. Bi(a)da wam,
 jiz się śmiejecie, bo będziecie płakać. Błogosławieni
 ciszy, bo oni posiędą ziemię.
 30 Cichy jest, jegoż myśli zamieszanie nie otmieni
 albo gorzkość prze krzywdę kaka, ale wiary
 jego prostota wiedzie ji ku wszego cirpieniu
 33 skromnemu, a proście, jen nikomu nie zawadza
 a sam wszytko cirpi przez gniewu, bo nawięcszy
 gniew bywa o jimienie albo o czci ruszenie,
 36 przeto acz kto się mieni ubogim na duszy, patrz,
 aćby był cich. A takoz to błogosławienie leży na cirpieniu,
 przeto kto *je* chce znać dobrze, ma wiedzieć,
 39 eże na troją ma się oględać, by zewsząd
 cirpiał każdą przeciwność: albo od Boga,
 jako niemocy, niezboże, przepusty na zdrowiu,
 42 na jimieniu, albo od dyjabła, jako złe myśli, złe

7: *zrzągać:* ŚPP: *szzrąkać*. — **17:** *swej:* ŚPP: *sw(o)jej*. — **36:** *patrz, aćby:* ŚPP:
patrzeć, by. — **38:** *przeto:* brak tego wyrazu w ŚPP.

żądze, jeź on wsadza w nas, albo ot ludzi. I mamy
 się strzec, bychom przeciwu Bogu nie mawiali w przeciwnościach,
 3 przeciwu ludziem złego za złe nie wracali,
 ale zasię dobre za złe na słowie i uczynkiem
 przeciwu dyjabłu, bychom nie pozwolili jego nadchnieniu.
 6 Ci ciszy za opłatę mają od Boga, eże
 posiędą ziemię trojaką, jaż noszą, toczu
 swoje ciało, bo każdy gniewiwy jest wściekły,
 9 uderzy, cso w ręku ma, toć siebie nie włodziem; tąż
 ziemię, jaż ⟨...⟩, po jejże czu chodzą, bo zwadźce
 tracą jimienie, a ciszy go nabywają,
 12 a takież ziemię, jej szukają, to
 jest niebieską, o jej Dawid: Wierzę uźrzeć
 dobre pańskie w ziemi żywących. A i mowi
 15 tu mistrz jeden: gdy ubodzy duchem mają niebo,
 a ciszy ziemię, a csoż ma ostać pysznym a
 gniewiwym? Wiernie sam pkiel. Dalej eże
 18 gdy juże człowiek sąc tako ubog a cich wspomienie,
 eże jest grzeszen a prze grzechy
 wszystko cirpi, natychmiast ma żałość, jako
 21 świecszczy mając jimienie swą wolą na
 pomstach szkodnikow swych a nieprzyjacioł kładą a
 mają dalej wesele, a to mienią swoje błogo.
 24 Krystus przeciw temu mowi, eże ci, jiz
 żałują, są błogosławioni, bo będą ucieszeni.
 Ta żałość jest łaska boża, jaż ma
 27 kto silną o złość, jaż się przygodziła,
 albo o dobre, jeź schodzi. Na tego zrozumienie *wiedz*,
 eże człowiecza rozkosz podług ciała, jaż źli mają
 30 za błogosławieństwo, zależyć na picciu, na jedzieniu,
 na tańcach, na całowaniu, obłapianiu, na spaniu
 lubem, na głosiech gędźby, piszczby, jigier przyglądaniu,
 33 na przechadzaniu, na patrzeniu k lubości.

10: *jaż* ⟨...⟩: brak tego wyrazu w ŚPP. — **21:** *świecszczy*: ŚPP: *świecsy*. — **27:**
silną: ŚPP: *żałuje*. — **32:** *jigier*: ŚPP: *i gier*.

Więc gdy kto wspomionaw, eże tymi rzeczami Pana Boga
 gniewał i żal mu tego, a takōż wszego tego ostaw
 3 jest w ustawnej żeli swoich grzechow, *aczby* jich
 już, snadź sąc ucieszon darem Ducha Świątego,
 zapomniął, ale ludzkich złości a bożej potępy, ten
 6 a taki żałujący będzie ucieszon, eże mu grzechy jego
 będą otuszczony a w onych takie ma uźrzeć
 albo tu, albo onam uciechę albo pomstę. Kto takie
 9 jest w żeli nędze tego świata, eże nie po woli na
 nim się mu dzieje a on Bogu z tego dziękuje, tenci
 podług rzeczy Krystowej ma być ucieszon. Są takie
 12 w żeli niektorzy, eże jim się oddała krolewstwo
 niebieskie — jako płakał święty Dawid, rzekąc: Nad
 rzekami babilońskimi tamom siedzieli i płakali,
 15 gdym wspominali na cię, Syjon — bo oni będą
 ucieszeni. Święty Łukasz mowi: Błogosławieni, jż
 płaczecie ninie, bo się będziecie śmiać. A p[|]odług
 18 rozłożenia żeli będzie uciecha, bo jż są
 w żeli grzechow dopuszczonych, będą ucieszeni otuszczeniem
 jich, a to znać i zna ten, jen żałuje, eże nie ma gryzienia
 21 na sąmnieniu, aczle ma strach, przez jego nikt
 nie ma być aż do śmierci. Ci, jż ludzkich żałują,
 ucieszeni będą jich polepszeniem niekakim
 24 albo pomstą jawną. Ci, jż płaczą przedłużenia
 tego byta, będą ucieszeni wybawieniem, a ci,
 jż płaczą tęgą do Boga, takie będą ucieszeni.
 27 Ci takie, jż są w żeli bojaźni potępienia, będą
 ucieszeni zbawieniem. Ale eże każdy, jen
 jest w żeli złego dopuszczonego a zstałego, ten żądzą
 30 ma ku dobremu, jimże by owo złe dopuszczone
 już nadażył. A toć tuta stoi w tekście: Błogosławieni,
 jż są łączni i spragli sprawiedliwości,
 33 bo oni będą nasyceni. Ktokole nie
 ma żalości grzechow, ten takie nie ma tej łączności.
 A dalej: Jen nie jest cich a potulen, a krotk,
 36 ten nie ma żalości. Dalej: Kto nie jest ubog duchem,
 nie może być cich ani potulen. A takōż
 jeno dobre drugie rodzi, jako i grzech jeden
 39 w drugi wwodzi. Przeto mowi święty jeden: Ktokole
 ma pewnie jeną cnotę, ten ma wszystkie,
 takież i grzechy. Sprawiedliwość tu rzeczona
 42 bydlenie dobre a święte. A mieni wszystkie cnoty,

4: *juże:* ŚPP: *jinsze*. — **18:** *bo:* ŚPP: *Ci*. — **22:** *ludzkich żałują:* W. uzupełnia:
ludzkich (złości) żałują. — **35:** *a krotk:* brak tych wyrazów w ŚPP. — **42:** *cnoty:*
 ŚPP: *czsnoty*.

podług jegoż słowa człowiek słunie sprawiedliwy
 a dobry przez dobre a sprawiedne uczynki. A eże nie dosyć
 3 człowiekowi być dobrym, jeno nie będzie miał
 żądzej a miłości gorącej czyniąc dobrze, przeto
 6 mowi: Jiż są łączni a spragli sprawiedliwości, czu
 jako łączny je z chęcią a miłością a nigdy przestać
 nie myśli podług potrzeby, tako i ci jiści.
 Toć jest tako rzeczono, abychom nigdy się doszlymi
 9 a sprawiedliwymi nie czynili ni mienili, kakokole
 wiele i często dobrze bychom czynili, jako Krystus
 temu nauczał: Gdy, dzie, wszytko uczynicie, cso
 12 wam kazano, rzeczycie, eżesmy sługi nieużyteczne,
 csom uczynić mieli, tegom nie uczynili. Przeto rzekł
 święty Izajjasz: Wszytcym jako nieczysty a nasze wszytki
 15 sprawiedliwości jako płat niewiasty
 miesięcznej. Nie ważmyż naszych uczynkow
 ani obliczajmy, ale zawżde żądajmy, bychom byli
 18 dostojni Bogu służyć, aby nas nauczył swojej woli.
 Tacyć byli święci wszytcy a przeto eże żądali
 więcej a więcej Bogu służyć, byli nasyceni, bo
 21 poznali jego miłość tuta widomie a ninie napełnieni
 wszego dobrego w jego fale, jako święty Dawid
 mowi: Będę, dzie, nasycon, gdy się ukaże twoja
 24 fała, napełnisz mię wesela twojim licem.
 A toć mowi tuta, rzekąc: Bo oni będą nasyceni,
 jiż czu są tako łączni, o jem mowi w pieśni Panna
 27 Maryja: Łączne napełnił dobrego a bogate puścił
 prozno. Ale eże sprawiedliwość przez miłości
 jest ukrutność, a miłość opięc przez sprawiedliwości
 30 jest rozpu(sz)czenie, przeto mowi dalej:
 Błogosławieni miłosierdni, bo oni miłosierdzie
 pościgną. Miłosierdzie jest miłość serdeczna
 33 a czysta, jaż człowiek każdemu chce dobrze jako
 sobie, i uczyni, gdykole a gdziekoli może. Ale
 eże miłosierdzie rządne poczyna się ot siebie,
 36 bo kto miłuje złość, nienawidzi swojej dusze,
 przetoż każdy ma być pirwej sam sobie miłosierny,
 to jest ma się wiarować grzechow,
 39 a potym drugimu. A toć miłosierdzie, jeż

19: przeto: ŚPP: *prze to.*

jest cudzej biady żalowanie i wzmożenie pod(ł)ug
 mocy, zależy w siedmi uczyncech miłosierdzia:
 3 łącznego nakarmić, spraglego napojić,
 podroźnego nocować, chorego nawiedzać, nagiego
 przyodzianć, jętego wybawić a umarłego
 6 pogrześć. Ty uczynki czynić jest być mi(ł)o)sierdnym
 cielnie. Ale duszne są jine, takie
 siedm: radzić głupiemu, karać błędnego,
 9 otpuścić krzywemu a winnemu, ucieszyć
 smętnego, nie dziwować, prosić za kimkole
 Boga i człowieka. Ktorzykole sąc sprawiedliwi,
 12 są miłosierdni, błogo jim, bo się nad nimi tele
 Bog smiłuje, jen rzekł: Csoście jenemu
 s namniejszych uczynili, mnieście uczynili.
 15 A eże to miłosierdzie, sie nie bywa
 czysto ot marnej fały, a proście prze Bog a ku bożej
 fale, tegda jest darmo. Przeto mowi dalej:
 18 Błogosławieni czystego sierca, bo oni Boga
 uźrzą. Ta czystość nic jinego nie jest, jeno ciała
 i dusze całość ot zmazania dla miłości bożej
 21 otrzymania. A aczkole duszę i ciało każdy
 grzech maże a komudzi, a od Boga i jego poznania
 otciska, osobnie cielna nieczystość, ta proście
 24 rozum wyjimuje a zacinia, przeto kto chce
 Boga widzieć tuta rozumem czystym a potem okiem
 w oko, patrz, by czystego był sierca, toczu
 27 ot kaliźdej zlej miłości i żądzej omyto.
 K tej czystości nabyciu trzeba tych wod: napirwej
 wody mądrości, to jest bożego słowa ma rad
 30 słuchać albo rad czyść Święte Pismo. O tem rzekł
 Krystus sam: Jużeście wy czyści prze mowę albo
 prze słowo, jeźśm wam mowił, a to tako, bo
 33 ono pokazuje serdeczne smazania, jako źwierciadło,
 a taż nie da proznować w tę to filę, bo grzechom
 kęblanie jest proznowanie, jako mowi
 36 święty Bernad. Drugie jest skruszenie na grzechy
 a jich płkanie. Ta to woda nalepiej a pewniej
 omywa smazanie serdeczne. Patrz na Maryją
 39 Magdalenę, patrz na Piotra apostoła, czymci jinym
 niże słzami omyli swoje grzechy a sierca
 oczyścili? Trzecieć jest częsta a wierna spowiedź

15: *sie:* ŚPP: *jeż.* — **24:** *zacinia:* ŚPP: *zaćmia.* — **29:** *rad:* ŚPP: *kto.* — **32:**
jeźśm: ŚPP: *jeż(e)śm.* — **37:** *jich:* ŚPP: *ich.*

grzechow, bo częstokroć jen nie ma skruszenia
 do spowiedzi a rad by je miał, a w nadziei bożej
 3 łaski się spowieda, dawa mu skruszenie miły
 Pan Bog mocą świętości tej i bywa skruszony
 s nieskruszonego wielekroć. Czwarte jest twardość
 6 pokuty za *grzechy strojenie, a proście twarda
 pokuta, ale rozumna, jest jako na wrzod albo
 na ranę twarda a ostra maść albo dźwiarstwo a
 9 skrzyp na misy smazane. Piąte omywadło
 serca jest częsta a nabożna modlitwa a jałmużny
 dawanie przy tem. O tem mowi Isydorus mistrz:
 12 Modlitwami się czyścimy, ale czcieniem się uczymy,
 dobre jest oboje, możeli być, ale gdy oboje nie może
 być, lepiej się modlić, niże czyść albo się uczyć.
 15 A dalej: Gdy już człowiek wyproźni się ot
 grzechow a już nie ma w sobie rozżarzenia ani
 swarow na swej myśli ni na żądzy, już masz
 18 pokój sam w sobie i w jnych ji czynisz, temuć
 błogo. A toć mowi tuta: Błogosławieni spokojni,
 bo synowie boży będą zwani. To błogosławieństwo
 21 jedna człowieka ku Bogu tako to,
 eże żądzą swą Boga miłuje jako swój początek
 a swego Pana, jen ji chowa i jim się
 24 opieka, a jako tego, jen jest wirzchnie
 dobre, tako eże ni-w-czem nie ma odpoczynienia
 a upokojenia, jeno w niem, jako mowi Augustyn:
 27 Stworzył jeś nas, Panie, ku tobie, a przeto
 niespokojno jest nasze sierce, aliż odpoczynie
 w tobie — to Augustyn — nie w pieniądzech,
 30 nie w długiem zdrowiu ni w rozkoszach cielnych.
 A spokojnić są, již mając pokój w
 swych sierzcach od grzechu, potem miedzy *bracimą
 33 czynią a jednają, již prawem prawym
 słunąc mają bo[r]ży synowie, bo syna bożego
 Pana Jesu Krysta mają a czynią działo a służbę,
 36 rozłączone słączając a rozdrwane jednając, eże
 Krystus, jako mowi święty Paweł apostoł, jest jednacz
 a rozwadzacz miedzy ludźmi a miedzy Bogiem podług
 39 człowiestwa przyjętego, a toć mowi: Błogosławieni
 spokojni albo pokojący, bo synowie

2: *nadzieji*: ŚPP: *nadziei*. — **11:** *Isydorus*: ŚPP: *Izydorus*. — **33:** *prawym*: brak tego wyrazu w ŚPP.

boży będą zwani. Spokojni słuną, již napirwej w
 swem sercu, dalej miedzy *bracimą roztarżoną czynią
 3 pokoj. Bo cso pomoże albo płatno tobie jine z sobą jednać
 a pokoić, gdy w t(w)ej duszy jest walka grzeszna? To
 Jeronimus święty. Rozumiejże, eżci nijeden grzeszny, jen jest
 6 w śmiertnem grzechu, nie jest spokojny. Ale jako mowi
 święty Isaijasz prorok: Grzesznego sierce jest jako morze
 wrające, jeż stać nie może. A jindzie mowi: Nie, dzie,
 9 pokoja grzesznym. Tego dawa święty Augustyn rzecz a winę
 rzekąc: Przykazał si, Panie, a takož się i dzieje,
 aby każde nierządne sąmnienie człowiecze było
 12 samo sobie męka a cirpienie, a o spokojnych anjeli
 śpiewali, jeno się Krystus narodził, rzekąc: Fała
 Bogu na wysokości i na ziemi pokoj ludziem
 15 dobrej wolej, jakoby chcieli rzecz: Nijeden pokoja
 Krystowa, jen z pokojem przyszedł, mieć nie może,
 jeno kto ma dobrą wolą, a tej podług świętego Grzegorza
 18 mieć nie może, aliż na świecie nics nie
 żąda, ni czci kakiej ani jimienia. A jako miłosierdzie
 dowodzi ku spokojności, tako teże spokojność
 21 ku rozumu, a rozum ku poznaniu. A toć
 tuta mowi rzekąc: Błogosławieni czystego sierca,
 bo oni Boga będą widzieć. Jako oko człowiecze
 24 zaproszone albo zatulone widzieć nie może,
 tako człowiek Boga widzieć ani jego prawdy
 rozumieć nie może, jen jest w grzesze. Oko,
 27 jim tu sąc człowiek Boga może widzieć, jest
 nasz rozum, jen dojecha słuńcem niebieskim
 nie jest oświecon, nics dusznego nie widzi,
 30 jeno jako kotka w nocy, to jest na świeckie
 rzeczy, jako Krystus mowi: Synowie tego świata są
 opatrniejszy nad syny światłości w swem rodzaju.
 33 Przeto na sierca wyczyścienie czworga
 trzeba: napirwej każdy grzech cielny i duszny
 wierną spowiedzią wyrzucić a pokutą wytrzeć
 36 i wyjęci, a proście trzeba wszytkiego sześciorga
 błogosławieństwa naprzod mieć, niż
 to przydzie, jeno rozważy w rozumie, jeż
 39 eże tako; drugie, aby we wszech uczyncech
 miał umysł prosty, ni fałą marną, ni zyskiem
 żadnym albo sromem a strachy nakrzywion,

5: *nijeden:* ŚPP: *ni jeden.* — **7:** *Isaijasz:* ŚPP: *Izajasz.* — **9:** *dawa:* ŚPP: *domu.*
 — **10:** *si, Panie:* ŚPP: *sipanie.* — **16:** *Krystowa:* ŚPP: *Krystusowa.* — **38 – 39:**
jeż eże tako: niejasne.

a tego wszego prosić u Boga, ręką z Dawidem: Sierce
 czyste stwórz we mnie, Boże, a ducha prostego otnow
 3 w mem wnętrzu. I mowi Ambroży święty:
 Trzecie, aby we cnotach się utarł a obykł jim, bo ty
 są jako drab ku wlezeniu Boga poznania. A toć
 6 mowi Dawid: Kto wlezie na gorę panowę albo
 kto stanie na jego świętej gorze? Niewinny rękoma
 a czystego serca, jen nie wziął na darmo swojejj
 9 dusze ani łściwie przysięgał, tenci, dzie,
 weźmie przeżegnanie ot Pana a miłosierdzie ot
 Boga, zbawiciela swego. Toć Dawid prorok. Czwarte,
 12 aby był ot wszech rzeczy świeckich
 miłowania a w nich kochania oddalon, bo pirwej
 ociec skarbu synowi swego nie ukaże, aliż
 15 użrzy po nim, eże ostał rzeczy dziecinnych a patrzyć
 niestatku. A przeto mowi święty Augustyn: Darma podnosi
 swe oko na widzenie Boga, jen jeszcze sam
 18 siebie poznać a widzieć nie umieje. A jako dzieci
 samy siebie ni swych uczynkow a obyczajow
 nie wiedzą ani znają, tako proście i ludzie świezczczy.
 21 Z tego mowi święty Paweł apostoł: Złobliwością
 albo na złobliwości bądźcie dziecinni,
 ale nie na smyślech. A takoz tymi a takimi cztermi
 24 obyczajmi wyczyszczeni błogosławieni są tu na drodze,
 bo widzą czystą wiarą Boga, a potem ji użrzą
 okiem w oko w wiecznem przebytku. Ale
 27 eże nics na tem świecie nie może przyć przez mirziączki
 a przez prace a zawzde dobrzy złym są przeciwni
 a mirzieni, przeto eże o tych to błogosławieństwach
 30 myślącym a robiącym przychodzi przeciwność,
 mirziączka a prześladowanie od złych na wszech
 mieściech i wszech czasiech, tegodla Krystus
 33 mowi koniecznie jakoby na dokonanie a na
 zapieczętanie tych to wszystkich pospolicie csnot:
 Błogosławieni, již cirpią przeciwność albo
 36 prześladowanie prze sprawiedliwość. Ci cirpią
 przeciwność, již swej dobre wolej
 nie odmienią ani umysłu odstąpią, ni się
 39 mącą o złość, jaż je potka na jimieniu, na

20: *świezczczy*: ŚPP: *świeccy*. — **34:** *zapieczętanie*: ŚPP: *zapieczęt(ow)anie*. —
csnot: ŚPP: *czsnot*. — **38:** *otstąpią*: ŚPP: *odstąpią*.

czci albo na zdrowiu od złych ludzi, a to nie o swą
 winę dopuszczoną, ale, jako tuta Krystus mowi: prze
 3 sprawiedliwość, to jest prze kaliżdą dobroć Boga
 dla uczynioną albo mowioną prze ludzkie
 polepszenie. Bo, jako mowi święty Augustyn: Męka nie
 6 czyni męczennika, ale rzecz, o jąż cirpi. A takōż
 to poślednie błogosławieństwo położono
 ku wszem pirwem na dokonanie a jako na głowę
 9 podług świętego Augustyna, jako tako: Błogosławieni
 duchem ubodzy, jż cirpią przeciwność prze
 sprawiedliwość, to jest prze to jiste ubostwo, bo
 12 żadny pokorny nie jest przez nędze, acz nics, ale
 śmiech s niego walają ani go dbają.
 A przeto by w tem nie wstażył a złego za złe
 15 nie otdał, mowi, eże błogosławiony, jen to cirpi.
 Takieź o wtorem: Błogosławieni ciszy, bo oni
 posiędą ziemię, le acz cirpią prześladowanie,
 18 jeź je potka skądkole o cichotę a o potulność.
 Takieź i o trzeciem: Błogosławieni, jż żałują,
 bo oni będą ucieszeni, le acz cirpią przeciwieństwo,
 21 jeź czu je potka o to, eże są w żeli,
 a ostali wesela. Takōż wszytki przedzi
 a obliczy błogosławieństwa, a nadzieś, eże cirpiącość
 24 skromna sama ma dokonać kaźdej cnoty
 i dobroci. Przeto mowi święty Grzegorz, eże
 cirpiącość stroża a piastunka jest wszech cnot.
 27 Ale eże we wszem stworzeniu zawźde jeno
 z drugim nie ma słączenia w jedność, niże
 kaźde chce być za się samo, jako gorzkie nie chce
 30 ni może być słodkim, proście mowiąc
 białe czarnym a złe dobrym, przeto między złymi
 ludźmi a dobrymi, jako świat stoi, zgoda
 33 nigdy nie była ani będzie, bo źli chcą być
 tym, czym są, a dobrzy i uczynki, i mową złe nawodzą,
 by dobrymi byli, złości swej przestawszy.
 36 Przetoć zawdy źli broniąc się w swych złościach,
 jeź miłują, nie umiejąc jinako, omową,
 przeciwieństwem a mirziączkami dobrym

8: *pirwem:* ŚPP: *pirwym.* — **16:** *wtorem:* ŚPP: *wtorej.* — **22:** *wesela:* ŚPP:
wiesiela. — *przedzi:* ŚPP: *przejdzi.*

oddawają, cso mogą, złe za dobre wracając.
 A tegodla, by dobrzy złości jich nie ważyli ni dbali,
 3 mowi Krystus dalej: Błogosławieni jeście, gdy wam
 będą łąjąc a złe mowić ludzie. Jakoby rzekł
 Krystus: Będać wam ludzie, to jest świecszczy,
 6 złe mowić a łąjąc w oczy, a wy będziecie milczeć,
 jako to ciszy a pokorni, niepyszni, niegniewiwi.
 Zda się ludziem, byście byli
 9 nędzarze, niczego dobrego niedostojni, ale ja
 mówię, eżeście błogosławieni. A będą was
 gonić albo popędzać, czu grozami albo uczynki
 12 was nędząc a wyganiając s miasta do miasta,
 ot ziemie do ziemie, a będą wam mowić
 wszystko złe łąjąc prze mię, tu sromotne
 15 uczynki a ganiebne na was wkładając
 lżywie na potwarz prze mię, jen czu jeśm
 prawda, jaż wy powiedacie, jen jeśm droga
 18 ku zbawieniu, jaż wy jidziecie i jinym ukazujecie,
 jen jeśm żywot, jen wy wiedziecie,
 jegoż żądacie, o to łąjąc na was jinego,
 21 csoż jako na złe ludzi mowią, bo owego nie
 mogą ganić. Wiesielcie się a radujcie,
 boć otplata czu narządzona wam przeciw
 24 temu nie kakakole, ale optłwita jest na niebiesiech,
 gdzie wam nikt otjąć ni wziąć, ni
 ukraść nie może a gdzie ni rdza nie strawi
 27 ani mole zgryzą. A mowi tu Krystus dwie
 słowie twardzi(e) nam grzesznym: Wiesielcie
 się a radujcie. Wiesielenie bywa zewnątrz,
 30 ale radowanie wnątrz, i chce on, bychom
 my tako wnątrz się przeciwieństwu radowali,
 ażbychom i zewnątrz to pokazowali ludziem
 33 a przeciwnikom, nie abychom je na więcszy
 gniew przywodzili, ukazując jich niedbałość,
 ale aby taka była nasza wiara a nadzieja
 36 w Bodze, eże nadzieja otplaty niebieskiej,
 prze jaż tę to cirpimy przeciwność, jako bychom
 ją widzieli i jej radościami bychom się
 39 weselili. A aczby snadź rzekł: Kto to może
 uczynić albo mieć, aby słysząc swoje

5: *świecszczy*: ŚPP: *świecszy*. — 14: *łżąc*: ŚPP: *łżąc*. — 16: *lżywie*: ŚPP: *lżywie*.
 — 20: *łżąc*: ŚPP: *łżąc*. — 24: *optłwita*: ŚPP: *optłwita*. — 39: *snadź*: ŚPP: *snać*.

sromotę, widząc swoją żalność a ją cirpiąc, nie telko się nie wieselił, ale bodaj ścirpiał a zamilczał? Temu
 3 odmawia święty Jeronim, eże żadny, jen ma w sobie fałę marną na czemkole, tego nie telko nie uczynić, ale i cirpieć nie może. Tegodla mowi święty
 6 Jan Złotousty: Jelekole kto wiesieli się a kocha w marnej fale, tele teże i smąca się a sroma ⟨s⟩ię prze ganienie, ale kto żąda a szuka fały na niebie,
 9 tenci się nie boji sromoty na ziemi. To święty Jan Złotousty. Patrzże, a srozumiesz, czemu się ludzie ludźmi sromają albo takie czemu się ludzie omowy lękają.
 12 Prawda, eże niegdy człowiek ma tłoczyć, jako może, kaliżdą omowę o sobie i o jinem, a to nie prze się, ale prze ony, jż by mogli jego słuchając polepszyć się, aby nas nie ostali prze omowę słuchać.
 15 A to jeno mamy, jako wydawa święty Grzegorz, omowce wszędy kojici, nie aby o nas nie mowili, ale by snadź ludzi ot prawdy swą omową nie otrazili, a takož tego samym kaznodziejam nabarzie trzeba, a potem kaliždemu. A eże
 21 ludzie koniecznej cyrekwie, to jest czasow napośledniejszych, jako prorokował święty Paweł, mieli być silno fałą świecką ujęci a cześć tego
 24 świata miłować, a człowiek, cso nawięcej miłuje, o to się boji nawięcej i lęka, przeto dyjabeł przywiódł na ty nasze czasy silne omowy a przygany i sromy. Baczyć może, kto ma
 27 rozum, aczle zawždy tako było, eże niżadny sługa Krystow nie był przez przeciwieństwa.
 30 To mowi Augustyn święty biskup. Otoż na krotce masz o siedmiorym błogosławieństwie, kie jest. Wiedzże takie, eżeć niżadny człowiek
 33 k nim przyć nie może, jeno aliż siedm śmiertnych grzechow zzuje z siebie a swlecze, bo przeciwu kaliždej grzech śmiertny osobnie
 36 bojuje nędząc duszę człowieczą. Owo ma błogosławić, bo nędza a błogo stoją przeciw sobie jako gorzkie a słodkie. Prośmyż Pana Boga.

7: się²: brak tego wyrazu w ŚPP. — 18: snadź: ŚPP: snac. — 35: kaliždej (sc. błogości, por. 220v w. 16), ŚPP: kaliždemu (sc. błogosławieństwu); możliwa też lekcja kaliždem (dat. pl.), por. w. 33: k nim.